

Projektikonkursi tingimused: teine
projektikonkurss

Uuenduslike linnaarengumeetmete algatus

15/12/2017 – 30/03/2018

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Toetuskõlblikud asutused – kes võivad taotluse esitada	4
3. Kolmanda projektikonkursi teemavaldkonnad	9
4. Rahastamispõhimõte	20
5. Projekti loomine ja arendamine.....	21
6. Taotlusprotsess	23
7. Valikumenetlus.....	24
8. Riigihanked, auditeerimine ja riigiabi.....	27
9. Kust saada teavet ja abi.....	29
10. Olulised kuupäevad.....	29

1. Sissejuhatus

Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) määruse¹ artikliga 8 on ette nähtud, et ERF võib toetada uuenduslikke meetmeid linnade säästva arengu valdkonnas. Sellest lähtudes on Euroopa Komisjon käivitanud uuenduslike linnaarengumeetmete (ingl Urban Innovative Actions – UIA) algatuse, et leida ja katsetada uudseid ja liidu tasandil olulisi lahendusi linnade säästva arengu probleemidele.

UIA algatuse põhieesmärk on seega pakkuda Euroopa linnahaldusasutustele vahendeid ja võimalusi katsetada julgeid ja järeleproovimata mõtteid mitmesuguste omavahel tihedalt läbi põimunud probleemide lahendamiseks, et näha, kuidas need mõtted reaalsusega sobivad. Toetatavad projektid peavad olema uuenduslikud ja kvaliteetsed, nende väljatöötamisel ja rakendamisel peavad osalema peamised huvirühmad ning need peavad olema tulemustele suunatud ja ülekantavad.

Linnahaldusasutused peaksid kasutama UIA algatusega pakutavat võimalust minna kaugemale tavapärastest projektidest (mida saab rahastada tavapäraste rahastamisallikate, sh ERFi põhiprogrammide kaudu) ja riskima muuta julged ja loovad ideed prototüüpideks, mida saab katsetada realses linnakeskkonnas. Teisisõnu saab UIA toetada tavapäraste rahastamisallikate jaoks liiga riskantseks peetavaid pilootprojekte, eeldusel et need on uuenduslikud ja eksperimentaalsed.

ERFi UIA algatuse kogueelarve on ligikaudu 372 miljonit eurot.

UIA projektid valitakse välja aastatel 2015–2020 korraldatavate iga-aastaste projektikonkurssidega ühel või mitmel komisjoni soovitatud teemal. ERF võib iga projekti kaasrahastada kuni 5 miljoni euro ulatuses. Projekt viiakse ellu maksimaalselt nelja aastaga². UIA projektide eelarvetele ei kehtestata kindlat soovituslikku mahtu. Väikestel projektidel (st kui ERFilt taotletakse alla ühe miljoni euro) võib olla väiksem tõenäosus valitud saada, kuna nende puhul võib olla keeruline näidata, et meetmed on sisukate järelduste tegemiseks piisava ulatusega. Samas tuleb suuri investeeringukulusid hõlmavate projektide puhul eelkõige rakendusperioodi lõpus näidata, et kulud aitavad saavutada projekti eesmärki ja on õigustatud.

¹ Euroopa Regionaalarengu Fondi määrus (EL) nr 1301/2013: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-ET/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1301&from=EN&locale=et>

² Erandlikel ja hästi põhjendatud juhtudel võib projekti pikendada kuni ühe aasta võrra.

UIA algatus on komisjoni rahastamisvahend ning seda haldab regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraat kaudse eelarve täitmise korras. Algatuse rakendamisel on komisjon määranud volitatud üksuseks Hauts-de-France'i piirkonna Prantsusmaal³. Algatuse haldamiseks on loodud alaline sekretariaat⁴.

Käesolevate projektikonkursi tingimustega kutsub volitatud üksus toetuskõlblikke ametiasutusi üles esitama kolmanda projektikonkursi raames projektitaotlusi. Selle projektikonkursi eelarve on 80–100 miljonit eurot.

Käesolevas dokumendis on kirjeldatud kolmanda projektikonkursi nõudeid ja menetlust. Seda tuleks lugeda koos UIA veebisaidil avaldatud ja kolmanda projektikonkursi jaoks ajakohastatud UIA suunistega ja taotlusvormide täitmise suunistega.

2. Toetuskõlblikud asutused – kes võivad taotluse esitada

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 522/2014 artiklis 2 on sätestatud, et uuenduslike linnaarengumeetmete toetust võivad taotleda järgmised ametiasutused:

- sellise kohaliku haldusüksuse mis tahes ametiasutus (linnahaldusasutus), mida määratletakse linnastumise määra alusel linna või eeslinnana ning kus on vähemalt 50 000 elanikku;
- selliste kohalike haldusüksuste linnahaldusasutuste mis tahes ühendus või rühm, mida määratletakse linnastumise määra alusel linna või eeslinnana ning kus on vähemalt 50 000 elanikku; see võib hõlmata piiriüleseid ühendusi või rühmi ning eri piirkondades ja/või liikmesriikides asuvaid ühendusi või rühmi.

UIA projektikonkursi raames võivad taotluse esitada üksnes kõnealuse delegeeritud määruse artiklis 2 määratletud toetuskõlblikud linnahaldusasutused.

³ Varem Nord-Pas de Calais' piirkond

⁴ Teavet alalise sekretariaadi kohta ja kontaktandmed leiate siit: <http://www.uia-initiative.eu/en/about-us/meet-team>

Kohalike haldusüksuste määratlus ning linnastumise määral ⁵ ja elanike arvul põhinev klassifitseerimine lähtub teabest, mis Eurostat on esitanud **vastavustabelis LAU2-NUTS2010, EU28 (2012)**⁶. UIA alaline sekretariaat kasutab seda vastavustabelit toetuskõlblikkuse kontrollis peamise teabedokumendina. Taotlejatel soovitatakse kontrollida oma toetuskõlblikkust vastavustabelist ja esitada teavet taotleja halduspiiridesse jäävate kohalike haldusüksuste ja elanike arvu kohta.

Järgmistes jaotistes on esitatud täiendavat üksikasjalikku teavet linnahaldusasutuste toetuskõlblikkuse kohta.

2.1 Esimese kategooria toetuskõlblikud taotlejad on:

- omavalitsused/linnad, mille halduspiirid langevad kokku ühe kohaliku haldusüksusega. Sellisel juhul klassifitseeritakse kohalik haldusüksus linnastumise määra alusel linna või eeslinnana (vastavustabeli kood 1 ja/või 2, veerg "Linnastumise määr") ning elanike arv on vähemalt 50 000 elanikku;
- omavalitsused/linnad, mille halduspiiridesse jääb mitu kohalikku haldusüksust. Sellised omavalitsused/linnad on näiteks Portugalis, Ühendkuningriigis, Iirimaa, Kreekas ja Lätis, kus Eurostati kohaliku haldusüksuse määratlus ei vasta omavalitsusele/linnale, vaid omavalitsusesisestele üksustele (vald) või statistilistele üksustele (valimisringkond). Sellisel juhul saab omavalitsus/linn toetuskõlblik olla üksnes juhul, kui selle elanike koguarv on 50 000 ja kui elanikest enamik (üle 50%) elab linnastumise määra alusel (vastavustabeli kood 1 ja/või 2, veerg "Linnastumise määr") linna või eeslinnana klassifitseeritud kohalikes haldusüksustes;
- ametlikud linnastud – linnahaldusasutuste ühendused/rühmad, mis vastavad järgmistele kriteeriumidele:
 - need on riigi õiguses ametlikult tunnustatud (piirkondlikust ja provintsi tasandist erineva) omavalitsustasandina ja nendesse kuuluvatel omavalitsustel/linnadel on kohustus ühineda vastava omavalitsusteülese organisatsiooniga (seetõttu ei kuulu siia

⁵ Siit leiab kohaliku haldusüksuse määratluse ja teavet linnastumise määra kohta:

<http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/local-administrative-units> ; http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Degree_of_urbanisation

⁶ Siit saab alla laadida vastavustabeli LAU2-NUTS2010, EU28 (2012): <http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/local-administrative-units>

kategooriasse ühendused, mis on moodustatud vabatahtlikkuse alusel, teatava eesmärgiga ja/või piiratud ajaks);

- need koosnevad üksnes omavalitsustest/linnadest (seetõttu ei hõlma see kategooria ühendusi, kuhu on kaasatud ka muid asutusi, nt ülikoole, kaubanduskodasid jne);
- asjaomased omavalitsused on delegeerinud neile riigi õigusega kindlaks määratud konkreetse pädevuse UIA projekti puhul oluliste poliitikavaldkondades. Sellised ühendused peavad esitama täpsed viited riigi õigusraamistikule. Ametlikul linnastul on UIA projekti puhul olulistes poliitikavaldkondades kavandamise ja rakendamise ainupädevus;
- neil on konkreetne poliitiline struktuur (osalevate omavalitsuste kaudse esindatusega) ja haldusstruktuur (spetsiaalsed töötajad).

UIA algatuse raames on ametlikud linnastud näiteks järgmised üksused.

- Prantsusmaa: Métropoles, Communautés Urbaines, Communautés d'Agglomération ja Communautés de Communes
- Itaalia: Città Metropolitane ja Unione di Comuni
- Saksamaa: Landkreis
- Hispaania: Mancomunidades ja Area Metropolitana Barcelona
- Ühendkuningriik: Combined Authorities
- Portugal: Comunidades Intermunicipais (CIMS)

Euroopa territoriaalse koostöö rühmitusi (ETKR), mille partnerid on üksnes linnahaldusasutused (nagu eespool määratletud) ning millel on UIA projektikonkursi kontekstis asjakohaste poliitikate kujundamise ja rakendamise eripädevused, loetakse organiseeritud linnastuteks ja seega võivad nad taotleda UIA projektikonkursi programmis osalemist peamise või seotud linnahaldusasutusena. Neid ETKR-e, kelle partnerite hulka kuuluvad ka muud organisatsioonid (nt liikmesriigid, piirkondlikud haldusasutused, ühendused, ülikoolid jne), ei vaadelda kui organiseeritud linnastuid ning need ei saa esitada taotlust peamise või seotud linnahaldusasutusena, kuid nad saavad osaleda heakskiidetud linnahaldusasutuse projekti tegevuspartnerina.

UIA algatuse raames käsitatakse ametlikku linnastut ühe linnahaldusasutusena, mis esindab kõiki asjaomaseid omavalitsusi/linnu. Seepärast näidatakse ametliku linnastu esitatud projektitaotluses peamise linnahaldusasutusena ametlik linnastu.

Et teha kindlaks, kas ametlik linnastu on toetuskõlblik, kontrollib alaline sekretariaat, kas elanike koguarv on vähemalt 50 000 ja kas elanikest enamik (üle 50%) elab linnastuga ühinenud kohalikes haldusüksustes, mis on linnastumise määra alusel klassifitseeritud linna või eeslinnana.

2.2 Teise kategooria toetuskõlblikud taotlejad on linnahaldusasutuste ühendused/rühmad, mille õiguslik seisund ei ole ametlik linnastu.

Linnahaldusasutuste ühendused (riiklikud või piirkondlikud linnahaldusasutuste ühendused, territoriaalsed paktid jne) ja samuti üksikud linnahaldusasutused, kes ei ole sõlminud ametlikku koostöölepingut, kuid soovivad esitada ühise UIA projektitaotluse, ei saa taotlust esitada ühe linnahaldusasutusena.

Sellised ühendused määravad ühe osaleva omavalitsuse/linna peamiseks linnahaldusasutuseks ja loetlevad teised osalevad üksused seotud linnahaldusasutustena.

Toetuse taotlemiseks peavad kõik osalevad linnahaldusasutused (nii peamine asutus kui ka seotud asutused) olema tunnustatud kohalike haldusüksustena ja klassifitseeruma linnastumise määra alusel linnaks või eeslinnaks. Kui linnahaldusasutuse halduspiiridesse jääb mitu kohalikku haldusüksust, kohaldatakse käesoleva punkti alapunktis a.2 kirjeldatud linnastumise määra määratlemise eeskirju.

Peamise ja seotud linnahaldusasutuste vahelised suhted ei pea olema taotlusvormi esitamise ajal ametlikult vormistatud. Kui projekt heaks kiidetakse ja seda toetatakse, esitab UIA alaline sekretariaat peamisele linnahaldusasutusele partnerluslepingu vormi, millele peavad elluviimisetapi esimeste kuude jooksul alla kirjutama kõik osalevad partnerid (seotud linnahaldusasutused ja tegevuspartnerid).

Üksikasjalikumad teavet peamise ja seotud linnahaldusasutuste (ja tegevuspartnerite) rolli ja ülesannete kohta leiavad taotlejad käesoleva dokumendi punktist 5.1 ja UIA suuniste punktist 2.1.

Varasemad kogemused näitavad, et projektid, mida viivad ellu linnade ühendused või rühmad ilma ametliku linnastu staatusega, milles osaleb (peamise ja seotud linnahaldusasutusena) üle kolme linnahaldusasutuse ja milles osalevad linnad ei asu kõrvuti, võivad killustuda ja nende puhul on raske saavutada kaalukaid tulemusi. Seetõttu on soovitatav, et taotlust esitada soovivad

linnahaldusasutuste ühendused ja/või rühmad (ilma ametliku linnastu staatusega) hõlmavad üksteise naabruses asuvaid omavalitsusüksusi ja püüavad piirata osalevate seotud linnahaldusasutuste arvu.

2.3 Toetuskõlblikele linnahaldusasutustele esitatavad üldised nõuded

Lisaks eespool mainitud nõuetele iga toetuskõlblike linnahaldusasutuste erikategooria jaoks kohaldatakse kõigi UIA algatuse toetuskõlblike linnahaldusasutuste suhtes järgmisi nõudeid:

- Kõik linnahaldusasutused peavad asuma ELi liikmesriigis.
- UIA projektikonkursi raames võivad taotluse esitada üksnes eespool määratletud toetuskõlblikud linnahaldusasutused. Tegevuspartneri esitatud taotlus ei ole toetuskõlblik.
- Linnahaldusasutused (nagu eespool määratletud) võib projektiettepanekusse kaasata üksnes peamise ja/või seotud linnahaldusasutusena. Tegevuspartnerite kategooria on ette nähtud ainult asutustele ja/või organisatsioonidele, mida ei tunnustata UIA algatuse raames linnahaldusasutustena.
- Linnahaldusasutus või ametlik linnastu saab ühel projektikonkursil osaleda ainult ühes projektitaotluses (isegi juhul, kui projektitaotlused esitatakse sama projektikonkursi eri teemade all). See reegel kehtib ka seotud linnahaldusasutuste kohta (omavalitsus võib osaleda üksnes ühes projektitaotluses olenemata sellest, kas ka osaleb peamise linnahaldusasutusena või seotud linnahaldusasutusena).
- Linnahaldusasutused, keda on UIA algatuse varasema projektikonkursi raames juba toetatud, ei saa esitada sama teema kohta uut taotlust kogu algatuse kestuse jooksul.

Täielikult või osaliselt omavalitsuse/linna omanduses olevaid ettevõtjaid (nt energeetika, jäätmekäitluse, majandusarengu ja turismi valdkonnas) ei käsitata kohalike haldusüksustena ja seetõttu ei saa neid pidada toetuskõlblikeks linnahaldusasutusteks. Sellised organisatsioonid võivad osaleda partnerluses tegevuspartneritena (üksikasjalikumalt teavet tegevuspartnerite rolli ja ülesannete kohta leiate käesoleva dokumendi punktist 5.1 ja UIA suuniste punktist 2.1).

Nagu eespool mainitud, lähtub UIA alaline sekretariaat toetuskõlblikkuse kriteeriumidele vastavuse hindamisel eelkõige **vastavustabelist LAU2-NUTS2010, EU28 (2012)**. Seepärast soovitatakse taotlejatel kindlasti kõnealuse tabeliga tutvuda ja enne taotlusvormi täitmist ise hinnata oma toetuskõlblikkust.

Juhul, kui Eurostati tabelis olevates andmetes esineb lünki, vastuolusid või tõlgendamiskahtlusi, soovitatakse taotlejatel enne taotlusvormi täitmist ja esitamist kindlasti ühendust võtta UIA alalise sekretariaadiga.

Kui taotleja toetuskõlblikkuse kontrollimisel jääb midagi ebaselgeks, võtab UIA alaline sekretariaat toetuskõlblikkuse kindlakstegemiseks ühendust kõigi asjaomaste partnerite, sh Eurostatiga.

3 Kolmanda projektikonkursi teemavaldkonnad

Komisjon on otsustanud selliste teemade valikul, mida linnahaldusasutused saavad UIA algatuse toel käsitleda, lähtuda ELi linnade tegevuskava raamistikus määratletud teemadest.

Iga UIA projektikonkurss keskendub piiratud arvule teemadele.

Kolmanda projektikonkursi raames saab esitada projektitaotlusi järgmistel teemadel:

- Kohanemine kliimamuutustega
- Õhukvaliteet
- Elamumajandus
- Töökohad ja oskused kohalikus majanduses

UIA projektikonkursil osalevad linnahaldusasutused peavad valima ainult ühe teemavaldkonna. Kuna aga probleemide tõhusaks lahendamiseks on vaja välja töötada terviklik lähenemisviis, antakse taotlejatele taotlusvormil võimalus kirjeldada välismõjusid ning seoseid muude teemade ja poliitikavaldkondadega.

Nagu eespool öeldud, soovib komisjon näha projekte, mis pakuvad probleemidele loovaid, uuenduslikke ja kestvaid lahendusi. Kuna UIA toimib ka uute ideede kasvulavana, püüab komisjon toetada mitmesuguste erialavaldkondade kogemustel põhinevaid uuenduslikke katsetusi. Seetõttu on komisjon vältinud oodatavate projektitaotluste laadi kirjeldamisel liigseid ettekirjutusi.

Projekt tervikuna peab toetama ERFi valdkondlikke eesmärke ja investeerimisprioriteete. UIA projektide puhul, mis toetavad valdkondlikele eesmärke 8–10 (st sotsiaalsema suunitlusega eesmärke), on toetuse andmise eeldus siiski, et

- projekti kui tervikuga luuakse teadmisi, millega toetatakse ERFi valdkondlike eesmärkide ja investeerimisprioriteetide rakendamist, ning
- projekt ei keskendu valdavalt mõnele tegevusele, mis on tavapäraselt hõlmatud ESFigas.

Pidage meeles, et nii projektitaotluste väljavalimise kui ka elluviimise etapis on äärmiselt oluline vastastikune täiendavus ja sünergia muude liidu rahastamisprogrammide ja poliitikavaldkondadega ning ka teiste toetatud projektidega.

Projektide vahel valiku tegemisel püüab UIA algatuse valimiskomisjon vältida igasugust dubleerimist.

Järgmistes punktides kirjeldatakse üksikasjalikult UIA kolmanda projektikonkursi teemavaldkondi.

3.1 KLIIMAMUUTUSTEGA KOHANEMINE

Teemade üldine määratlus ja kontekst

Linnad on innovatsiooni ja kasvu keskused ning Euroopa majanduse arengumootorid. Neis elab ligikaudu 75% elanikkonnast ja linnad kasutavad umbes 80% Euroopas toodetud energiast ning selles prognoositakse kasvutrendi. Samas on linnadel suur roll kliimamuutuste põhjustamises, kuna neis tekkivad kasvuhoonegaaside heitkogused on märkimisväärsed (allikaks nt energiatootmine, sõidukid, tööstus, biomassi kasutamine). Samas on linnad kliimamuutuse suhtes väga haavatavad: kuumus, üleujutused, veepuudus ja põuad võivad avaldada olulist mõju inimeste tervisele, taristutele, kohalikule majandusele ja linnaelanike elukvaliteedile. Viimase kolme kümnendi jooksul on Euroopas erakordseid ilmastikuolusid esinenud 60% rohkem. Lisaks kliimamõjudele vastupanuvõime tagamisele loob tõhusate kliimameetmete rakendamine linnapiirkondadele veel mitmeid olulisi eeliseid: elukvaliteedi ja rahvatervise paranemine, kulude kokkuhoid ja töökohtade lisandumine.

Linnahaldusasutuse vastavus ja roll

Võimekus kliimamuutuste mõjudeks kohalikul tasandil valmistuda ja vajadusel tõhusalt reageerida on ülioluline. Linnahaldusasutustel on katalüsaatoriroll nende võimkonda kuuluvate huvirühmade koondamisel, et ühiselt arendada territoriaalse arengu poliitikaid ja strateegiaid, mis kehtib ka väikeste ja ääremaa piirkondade kontekstis (nt saarte linnades või kõige isoleeritumates piirkondades). Linnavõimud peaksid võtma juhtrolli kodanike vajadustele vastavate poliitikate väljaarendamisel ning majandusarengut toetavate investeeringute soodustamisel.

Haavatavus kliimamuutuste suhtes on sageli tingitud inimtegevusest, näiteks ohtlike piirkondade asustamisest või puudulikust planeerimisest ja ehitusprojektidest. Näiteks mulla katmine (soil sealing) elamute, maanteed ja autoparklate rajamiseks suurendab päikeseenergia neeldumist ja toob kaasa linnade õhutemperatuuri tõusu (nn linna soojussaar). Samas pärsib see vee loomulikku äravoolu, mistõttu võivad (eriti tugevate vihmasadude ajal) linnas tekkida üleujutused.

Asjakohaste ja jätkusuutlike linnakujunduslahenduste abil saab kliimamuutuste mõju vähendada, näiteks rohetaristu rajamisega, mille hulka kuuluvad metsad, pargid, märgalad, haljasseinad ja -katused. Selline tegevus aitab saavutada ka olulisi kõrvalkasusid, nagu näiteks parem õhukvaliteet, bioloogilise mitmekesisuse ja elukvaliteedi toetamine, täiendavad tööhõivevõimalused.

Euroopa Liit toetab linna nendes püüdlustes mitme raamprogrammiga. ELi kliimamuutustega kohanemise strateegia (2013) hõlmab raamistikku ja mehhanisme, mille eesmärk on parandada kõigi osapoolte valmisolekut tegeleda praeguste ja tulevaste kliimamuutuste mõjudega. Linna tasandil tugevdab strateegia kohalike haldusasutuste suutlikkust kohaneda kliimamuutuse vältimatute mõjudega. Linnapeade pakt kliima ja energia alal annab raamistiku, mis aitab luua jätkusuutlikumaid ja kohanemisvõimelisemaid linna. Selle lähtub olulisest rollist, mis on pandud linnadele ja linnapiirkondadele süsinikuheite vähendamist toetavate ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisi arengulahendusi taotleva Pariisi kliimaleppe rakendamisel.

Näiteid edukast kliimameetmete rakendamisest Euroopa linnades võib tuua palju. [Linnapeade paktis](#) on hulk juhtumiuuringute ja hea tava näiteid, milles linnad ja kohalikud omavalitsused rakendavad tõhusalt kliimamuutuste mõjude leevendamise ja nendega kohanemise meetmeid.

Linnahaldusasutuste ülesanded

Linnahaldusasutuste kõige pakilisem ülesanne on leida kohanemislahendused, mis ühendavad säästva arengu põhimõtted ning tagavad võrdsed ja eetilised tulemused.

Linnahaldusasutused peaksid kavandama asjakohaseid kohanemislahendusi vastavalt sellele, mis laadi kaitset, millisel tasemel ja millal vajatakse: meetmed peaksid keskenduma rohkem sellele, kuidas hinnata otsuste tegemist mõjutavate tegurite mõistmist ning otsustada, kas ja kuidas otsuseid ellu viia. Arvesse tuleks võtta kohanemismeetmete rakendamisega seotud institutsionaalseid, majanduslikke ja sotsiaalseid takistusi (vastuseis muutustele või sotsiaalsele aktsepteerimisele). Linnade paremat haldamist taotlev linnaplaneerimine peaks aitama vähendada ebavõrdsust ja vaesust ning edendada samas asjakohast kliima- ja maakasutuspoliitikat.

Oodatavate projektiliikide suhtes ei tehta küll ettekirjutusi, kuid linnadel soovitatakse kaaluda eelkõige järgmisi teemasid ja küsimusi:

- Uuenduslik ja integreeritud kliimariski ja haavatavuse hindamine, üleujutuse/soojenemise riskijuhtimise kavandamine, linnade suutlikkuse suurendamine ja teabe jagamine piirkondlikul või riiklikul tasandil.
- Projektid, mis käsitlevad uuenduslikke ja integreeritud looduslikke veemajandamise lahendusi (üleujutuste ja veehoiu küsimusega tegelemine) ning roheline ja sinine infrastruktuuri arendamist (metsad, pargid, märgalad, haljasseinad/-katused, lammid).
- kliimamuutusele vastupanuvõimelise linnataristu arendamise toetamine: parem veehoid, tõhusam äravoolusüsteem linnapiirkonnas, paremad reoveesüsteemid ja ehitusstandardid;
- Projektid, mis toetavad tõhusaid valitsemisstruktuure ja selliseid lähenemisviise, mis edendavad linnapiirkondade ja kogukondade tasandil vastupanuvõime ja suutlikkuse arendamist alt üles. Keskendumine tõhusamale koordineerimisele, nii vertikaalsele (mitmetasandiline juhtimine) kui ka horisontaalsele (eri sidusrühmade kaasamine juhtimisse); piirkondlik koordineerimine ja koostöö kohalike haldusasutuste vahel ulatuslike või piiriüleste kliimaohtudega tegelemiseks.
- Kodanike kaasamine linnade kohanemisprojektidesse; ühiskonna teadlikkuse suurendamine kliimaga seotud ohtude kohta; oluliste investeeringute toetamiseks rahastusmehhanismide väljatöötamine.

3.2 ÕHUKVALITEET

Teemade üldine määratlus ja kontekst

Vaatamata viimastel kümnenditel tehtud märkimisväärsetele edusammudele on õhusaaste ELis keskkonnateguritest tulenevate surmade põhjus number üks, mis põhjustab endiselt peenosakeste, lämmastikdioksiidi ja osooni liiga kõrge taseme tõttu ELis igal aastal ligikaudu 400 000 enneaegse surma juhtumit. Õhusaaste kahjustab jätkuvalt ökosüsteeme, sest rohkem kui poolt ELi territooriumist puudutab liiga kõrge lämmastiku sadestustaseme (eutrofeerumise) ja osooni kontsentratsiooni probleem. Sellega kaasneb bioloogilise mitmekesisuse ja põllukultuuride saagikuse vähenemine ning muu materiaalne kahju.

ELi keskkonnapoliitika fookuseks on töötada välja ja rakendada puhta õhu poliitika raamistik, mis tugevdab riiklikku, piirkondlikku ja kohalikku poliitikat õhukvaliteedi küsimuste nendes aspektides, millega liikmesriigid eraldi ei suuda tõhusalt tegeleda. Ühtlasi on ELi poliitikate eesmärk täita liidu

rahvusvahelisi kohustusi õhusaaste küsimuses ning integreerida keskkonnakaitse nõuete aspekt näiteks tööstus-, energeetika-, transpordi- ja põllumajandussektorite poliitikatesse.

Õhusaaste küsimuse tähtsust ja tausta iseloomustavad näitajad leiab aadressil

http://ec.europa.eu/environment/air/cleaner_air/index.html

ELi linnade tegevuskava näeb ette partnerluse õhukvaliteedi küsimuse käsitlemisel – eesmärk on parandada linnade õhu kvaliteeti ning tõsta „tervisliku linna” aspekt kohalikes, riiklikes ja ELi plaanides tähtsamale positsioonile.⁷

Linnahaldusasutuse vastavus ja roll

Linnahaldusasutused sobivad meetmete rakendamiseks kõige paremini, kuna nad tunnevad kohaliku olukorda ning haldavad paljusid vahendeid, näiteks linnaplaneerimist, taristu-/liikluskorraldust, eluasemelube, parkimiskorraldust jmt, mis võimaldab neil suunata ja toetada uuenduslike lahenduste väljatöötamist. Üldiselt kontrollivad nad kohalikke eelarveid ja rakendavad töötajad, kelle ülesanne on meetmete rakendamine või elluviimine suduga seotud juhtumite puhul, või tegelevad pikaajaliste õhukvaliteedikavadega.

Paljudes liikmesriikides vastutavad linnahaldusasutused kas direktiiviga 2008/50/EÜ ette nähtud ametlike õhukvaliteedikavade väljatöötamise, rakendamise ja hindamise eest või siis direktiivi 2008/50/EÜ kohaste ametlike piirkondlike õhukvaliteedikavadega seotud linnaõhu kvaliteedi kavade eest. Isegi kui ametlikud piirkondlikud õhukvaliteedikavad on olemas, mängivad linnad siiski siin suurt rolli – sageli on tegu piirkonna majanduskeskustega, kuhu on koondunud elanikkond, liiklus ja tööstus. Asjaolu, et tahkete osakeste (PM) ja lämmastikoksiidide (NO₂) tase on hoolimata õhukvaliteedi tagamise tegevuskavadest endiselt paljude riikide paljudes linnades liiga kõrge, räägib sellest, et vaja on uuenduslike lahendusi ja parendusmeetmeid. Vajame paremat arusaama sellest, kus ja millal õhusaaste probleemid ennekõike tekivad, ja kuidas saaks nende lahendamisse kaasata uuenduslike lähenemisviise.

Linnahaldusasutuste ülesanded

Rõhutada tuleb, et tervislikku elulaadi ja linnaõhu kvaliteeti saab parandada asjakohaste meetmete abil, mis toetavad leebemate saasteallikate või nende lähteainete kasutust. Linnade õhukvaliteeti ei mõjuta vaid linna enda allikad (nt liiklus, koduküte, tööstus), vaid ka linnast väljaspool asuvad allikad. See nn taustõhukvaliteet kujuneb linnaväliste saasteallikate mõjul, nagu näiteks põllumajandus,

⁷ <https://ec.europa.eu/futurium/en/air-quality>

(sisevee)laevandus, looduslikud allikad ja kaugemate (linna)piirkondade heited. Selleks et otsustada, milliste linna saasteallikate mõju leevendamiseks (kulutõhusalt) tegeleda, on vaja häid andmeid taustallikate kohta (et määrata kindlaks taustallikatest pärineva saaste kontsentratsiooni ja linna enda mõju õhukvaliteedile). Lisaks ei ole õhusaaste linnakeskkonnas homogeenne. Kõigis linnakeskkondades on mõned nn kriisikohad (hotspots), mis võivad olla seotud mitmesuguste allikatega. Täppismodelleerimine võib aidata need kriisikohad tuvastada ning töötada välja asjakohasemad ja soodsamad meetmed, mis on selle mikrokeskkonna jaoks kõige sobivamad.

Uuenduslike lahenduste kaalumisel kutsutakse linnahaldusasutusi tutvuma varasemate vastavate püüdluste näidete ja õppetundidega, mida on kirjeldatud Euroopa keskkonnaagentuuri⁸ 12 linna õhukvaliteedi tagamise aruandes ja LIFE-programmi projektides.⁹

Oodatavate projektiliikide suhtes ei tehta küll ettekirjutusi, kuid linnadel soovitatakse kaaluda eelkõige järgmisi teemasid ja küsimusi:

- leebemate saasteallikate kasutuselevõttu toetavate vahendite arendamine ja testimine ning täppismodelleerimise tööriistade kasutamine linnaõhu peamiste saasteallikate tuvastamiseks;
- madala või olematu saastetasemega transpordiliikide kasutuse edendamine, sh puhtama kütuse kasutamise toetamist, paremini toimivat ühistrasporti, eri transpordiliikide kasutamise võimaldamist, uuenduslike transpordivahendite pakkumist (nt e-jalgrattad, veoajalgrattad, autode ühiskasutus).
- tervislikku eluviisi – rattasõitu ja kõndimist – toetavate avalike alade rajamine;
- teaduslik lähenemine (õhukvaliteedi mõõtmine väikeste, kuid piisavalt täpsete mõõteseadmetega, et luua linna õhukvaliteedi näitajate mahukas andmebaas ja määrata kohalikud valupunktid);
- käitumise muutus ja avalikud kodanike osalust toetavad projektid (nt Smarter Labs);
- looduslikud lahendused linnades (nt puud ja taimed õhukvaliteedi heaks, kuid tuginedes tõestatud kasudele)
- uuenduslikud kohalikud ja piirkondlikud rahastamise mehhanismid (maksustamine, PPP-d, ...), mis veelgi stimuleerivad kodanikke (nende liikumise ja elamumajanduse korraldamisel) ning tööstusi eelistama madalama heitetasemega lahenduste kasutamist.
- uuenduslikud lähenemisviisid poliitikate/poliitiliste kitsaskohtade kõrvaldamiseks, et edendada uuenduslike lahenduste/tehnoloogiate rakendamist õhukvaliteedi parandamiseks.

⁸ <https://www.eea.europa.eu/publications/air-implementation-pilot-2013>

⁹ <http://ec.europa.eu/environment/life/publications/lifepublications/lifefocus/documents/airquality.pdf>

3.3 ELAMUMAJANDUS

Teemade üldine määratlus ja kontekst

Eluasemed on linna majanduskasvu seisukohalt kõige olulisem taristuosa ja sellest sõltub otseselt kodanike heaolu. Ometigi on hea kvaliteediga eluasemete puudumine jätkuvalt probleemiks enamikus Euroopa riikides. Viimase kümnendi jooksul on saanud üha olulisemaks avalike poliitikate murekohaks makse-/ostuvõime küsimus, kodutuse probleem, sotsiaalne ja eluasemetega seonduv polarisatsioon ning uut tüüpi eluasemeprobleemistik.

Eluasememajandust mõjutavad oluliselt ning toetavad mitmed ELi poliitikad (nt ELi sotsiaalpoliitika kava, energeetika-, tööstus- ja keskkonnapoliitikad, piirkondlikud ja linnapoliitikad, ühisturg, riigiabi). Siiski on kohaliku eluasemepoliitika arendajad ennekõike riikide enda valitsused. Paljud seisavad silmitsi sarnaste väljakutsetega: kuidas suurendada eluasemepakkumist, kuidas planeerida ja edendada [jätkusuutlikku arengut](#), kuidas võidelda valglinnastumisega, kuidas aidata noortel ja ebasoodsates tingimustes olevatel kodanikerühmadel eluaset leida ning kuidas edendada energiatõhusate lahenduste kasutamist majaomanike seas.

2015. aasta seisuga elas 11,3% EL-28 elanikkonnast majapidamistes, kus üle 40% [kasutatavast tulust](#) kulus eluasemele¹⁰. Ligi 11% ELi elanikkonnast on olukorras, kus inimestel puudub võimalus kodumajapidamist taskukohase hinnaga kütta. 2012. aastal puudutas see probleem Euroopas hinnanguliselt 54 miljonit inimest. Probleemi ulatus on tingitud energiahindade tõusust, madalast sissetulekust ja majapidamiste vähesest energiatõhususest ning see probleem on eriti aktuaalne Ida-Euroopa keskosas ja Lõuna-Euroopas.¹¹ Uute sotsiaalelamute ehitamine on aastatel 2009–2012 vähenenud, samas kui ootejärjekorras majapidamiste arv jätkuvalt tõuseb: Belgia: 140 000–186 000; Prantsusmaa: 1,2–1,7 miljonit; Itaalia: 600 000–650 000. Lisaks suureneb kõikjal ELis kodutute arv.¹²

Linnahaldusasutuse vastavus ja roll

Ülemaailmsele finantskriisile eelnenud eluasemepoliitikad panid linnad ja kohalikud haldusasutused keerulisse olukorda. Nende rahastusvõimalused ja eluasemeteenuste pakkumise vastutus on alates 1980. aastatest süstemaatiliselt vähenenud. Hiljutise üleilmse eluasemepoliitika nihke tõttu, mis suunab vastutuse eluasemete eest keskvalitsuselt kohalikele haldusasutustele (vt UNECE, 2015),

¹⁰ Eurostat

¹¹ Kütteostuvõimetuse probleem võib puudutada kuni 11% ELi elanikest: <https://ec.europa.eu/energy/en/news/energy-poverty-may-affect-nearly-11-eu-population>

¹² Feantsa, The Second Overview of Housing Exclusion in Europe 2017 (eluasemega seotud tõrjutuse aruanne) <http://www.feantsa.org/en/report/2017/03/21/the-second-overview-of-housing-exclusion-in-europe-2017>

taotletakse linnadel hakata enam panustama elamuressurssidesse investeerimisse, nende juhtimisse ja ümberjagamisse. See muudatus annab linnadele võimaluse luua uuenduslikke eluasemelahendusi, mis on kriisijärgsetel turgudel tegelikkusega paremini kooskõlas.

Seega etendavad linnad olulist rolli eluasemeteenuste osutamisel ja eluasemete renoveerimisel ning neil tuleb teha loovat ja paindlikku koostööd erinevate eluasemepakkujatega, era- ja avaliku sektoriga ning kogukondadega (kogemus näitab, et eluasemete küsimuses vaid ühele sektorile tuginemine ei taga piisavalt häid tulemusi), samuti edendada säästvat maakasutust.

Üks põhilisi väljakutseid, millega linnadel majandus- ja finantskriisi järgselt tegeleda tuleb, on eluasemete taskukohasuse probleem. Üldiselt jääb linnadel vajaka taskukohastest ja sotsiaalsetest eluasemetest, mõnes linnas on neid üle ning mõnes on probleemiks nende vananemine/lagunemine. Mõjutatud piirkondade näited:

- Linnapiirkonnad, kus elamuid köetakse, kus eluruumide nõudlus kasvab, kus eluasemehinnad tõusevad ja elamute taskukohasus väheneb oluliselt eri sissetulekutasemega ühiskonnagruppide jaoks (madala, keskmise ja üle keskmise sissetulekuga inimesed), kelle vajadused erinevad.
- Linnaosad, mille elanikud ei saa endale lubada investeerimist ja/või kommunaalkulude maksmist.
- Hääbuvad linnad ja piirkonnad, kus eluasemenõudlus on madal (s.o piirkonnad, kus on rohkem vabu ja tühjalt seisvaid eluasemeid).

Murekohaks on ka ühiskonna haavatavad rühmad, kelle juurdepääs sotsiaalsetele ja taskukohastele eluasemetele on väga piiratud – näiteks eakad, üksikvanemad, puuetega inimesed, kodutud, pikaajalised töötud, noored, kes ei õpi ega tööta, romad, põgenikud jne. Neid rühmi puudutavate tegevuste juures tuleks tähelepanu pöörata kindlasti ka toetavatele meetmetele (haridus, tervishoid, sotsiaalküsimused, tööhõive, turvalisus, desegregatsioon jne).

Linnahaldusasutuste ülesanded

Oodatavate projektiliikide suhtes ei tehta küll ettekirjutusi, kuid linnadel soovitatakse kaaluda eelkõige järgmisi teemasid ja küsimusi.

Võttes arvesse linnade peamisi murekohti, on oluline taastada asjakohane eluasemete pakkumine ja tõhusad elamumajanduse tarbimissüsteemid, et lahendada ülelinnastumise või linnade hääbumise ning puudulike tingimustega linnapiirkondade probleemid. Elujõulised eluasemesüsteemid peaksid:

1. looma majanduslikke eeliseid, nagu näiteks
 - muutma eluaseme taskukohasemaks

- suurendama energiatõhusust, vähendama CO2-heidet
- toetama tõhusat ja jätkusuutlikku maakasutust ja ennetama valglinnastumist
- kohalikke töökohti
- uuenduslikke avaliku ja erasektori partnerlusel põhinevaid rahastamislahendusi

2. jäätmetekke piiramine

- ressursside tõhusa kasutamise
- majapidamisjäätmete ringlussevõetavuse
- mahajäetud tööstuslade taasarenduse
- eluasemete renoveerimise kaudu

3. inimesekesksete lahenduste toetamine, näiteks

- kvaliteetsete ja sotsiaalsete eluasemete kättesaadavamaks (taskukohasemaks) muutmine
- eluasemelahendused, mis arvestavad elutsüklit
- demograafiliste ja sotsiaalsete trendide arvestamine
- koostööpõhine elamumajandus
- desegregatsioon, sotsiaalse ja füüsilise isoleerituse/lõhe vähendamine ühiskonna eri rühmade vahel
- linnaosade kallinemisega (gentrifikatsiooniga) kaasneda võivate soovimatute mõjude vältimine (nt väljatõstmised)
- haavatavate kodanikerühmade erivajadused

Linnade sekkumisega eluasemesüsteemide arendamisse edendatakse eluasemeteenuseid- ja tooteid ning esteetilise ja kõigile (vanusest, soost, rahvusest või etnilisest päritolust olenemata) vabalt kasutatava linnakeskkonna rajamist.

Üldpõhimõtted:

- Hinnata konkreetseid kohalikke vajadusi ja neile asjakohaselt reageerida.
- Kasutada integreeritud lähenemisviisi, et tegevus oleks kooskõlas muude asjakohaste meetmetega ja et saavutada paremaid üldisi tulemusi.
- Meetmetel ei tohiks olla diskrimineerivaid ega ühiskondlikku lõhet soodustavaid (kõrval)mõjusid.
- Aktiivselt edendada eri tüüpi pakkujaid (nt era- ja avalik sektor) kaasava eluasemeteenuste turu konkurentsiolekorda, et soodustada erinevaid sotsiaalseid rühmi ühendava ning eri tüüpi eluasemelahenduste pakkumist ja kasutamist.
- Tagada tuleks tegevuse jätkusuutlikkus ka pärast projekti lõppemist.

- Haavatavaid rühmi puudutavate meetmete puhul tuleks ettevalmistamise ja kavandamise (vahel ka elluviimise) juurde kaasata kohalikud kogukonnad.

3.4 TÖÖKOHAD JA OSKUSED KOHALIKUS MAJANDUSES

Teema üldine määratlus ja kontekst

Töökohtade loomine on ELi üks peamisi prioriteete. Selles pole ka midagi imestada, kui võtta arvesse, et kuigi töötuse määr on viimasel ajal langenud, oli 2017. aasta mai seisuga 19 092 000 töötut meest ja naist, kusjuures paljud neist vanuserühmadest, mille esindajad peaksid olema kõige tootlikumad ja kuuluma hea tervisega ja heal järjel ühiskonnarühma.

Euroopa uute oskuste tegevuskava (New Skills Agenda for Europe, 2016) rõhutab taas töökohtade loomise ja Euroopa tööjõu kutseoskuste parandamise tähtsust. Samal ajal püüab Euroopa sotsiaalsete õiguste sammas (European Pillar of Social Rights, 2017) luua õiglasemat töötingimuste raamistikku ning tõsta tähtsamale kohale tööhõivepoliitika sotsiaalse mõõtme.

ELi linnade tegevuskava „Töökohad ja oskused kohalikus majanduses” partnerluse fookus on kohaliku majanduse edendamisel tööjõu oskuslikuma pakkumise ja soodsate ettevõtluse arendamise ja töökohtade loomise tingimuste tagamise kaudu lähtudes kohalikest vajadustest.

Linnahaldusasutuse vastavus ja roll

Kuna EL väljub järk-järgult majanduskriisist, tuleb silmas pidada, et üle kahe kolmandiku ELi tööjõust elab linnades ning et linnastud on kogu Euroopas peamised uuenduslike lahenduste algatajad ning konkurentsivõime ja majanduskasvu edendajad. Seega on linnadel võtmeroll uuenduslike investeerilahenduste jaoks vajalike tingimuste loomisel ja toetamisel, millega luuakse ühtlasi linnaelanikele rohkem ja paremaid töökohti.

Veel kord – projektide olemust ei ole üksikasjalikult määratletud, kuid inspiratsiooniallikana on soovitatav kasutada UIA esimese projektikonkursi materjalides ja URBACTi aruandes „Rohkem töökohti: paremad linnad” toodud heakskiidetud algatusi, kuna neist leiab juhtnööre, kuidas linnahaldusasutused saavad majanduskasvu ja töökohtade loomist stimuleerida.

Linnahaldusasutuste ülesanded

Oodatud projektilahendustele ettekirjutusi tegemata kutsutakse linnu kaaluma prioriteetsete teemade käsitlemist. Need on määratletud ELi linnade tegevuskava¹³ „Töökohad ja oskused kohalikus majanduses” partnerluse [suunisdokumendis](#). Samuti tasub kaaluda järgmisi teemasid ja küsimusi:

- Kohalike tarneahelate tugevdamine, et aidata kohalikul majandusel kohalikest turgudest kasu saada; kohalike ettevõtete ja nende sidusrühmade vahelise koostöö edendamine ning nii kohalike kui ka laiemate turuvõimaluste loomise ja kasutamise soodustamine.
- Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete toetamine, pakkudes uuenduslikke lahendusi nende võtmeprobleemide lahendamiseks ning aidates neil leida paremaid koostöövõimalusi laiematel turgudel.
- Parema ettevõtluskultuuri edendamine ning uuenduslike ja sotsiaalsete ettevõtete loomine soodsate kohalike ökosüsteemide toetamise, sh nn äriinkubaatorite loomise kaudu.
- Linnade uuele majandussüsteemile ülemineku võimaldamine – majandussüsteemile, mis põhineb teadmistel, säästval energiakasutusel, digitaalplatvormidel ning enam lokaliseeritud ja taas-/ringluskasutust toetaval tootmisel.
- Teadus- ja arendustegevuse suurem väärtustamine: teadusuuringute ja teadusliku arengu tulemuste turustamine – seda ettevõtjate ning teadusringkondade koostöö soodustamise kaudu.
- Kvalifitseeritud ja asjakohaste kutseoskustega tööjõu pakkumise edendamine, et suurendada tootlikkust ning toetada loovust ja innovatsiooni.
- Kaasava tööturu kindlustamine – kõigile võrdsete võimaluste loomise kaudu (sealhulgas vähemuses olevatele ja haavatavatele elanikerühmadele).

Lisaks tunnistab komisjon, et linnad peavad oma tööturges reguleerima, et tagada optimaalne nõudluse (kättesaadavate töökohtade) ja pakkumise (inimesed, kes neid töökohti soovivad) vahekord, et saada majanduskasvust suurimat kasu. Väga oluline on tööjõu oskustaseme tõstmine ja tööjõuturu tendentside täpsem prognoosimine. Selleks, et konkurentsivõimelised tööandjad tööotsija pikaajaliselt palkaks, peavad viimasel olema sobivad kutseoskused. Koostöö haridusasutustega, et tagada tööturu vajadustele vastavad õppeprogrammid, oskuste nõudluse stimuleerimine; koostöö haridusasutuste ja tööandjatega, et osata vajalikke oskusi ette näha; uute oskuste arendamisse investeerimise julgustamine – ka kõiki neid aspekte saavad linnad oma tegevusega mõjutada.

¹³ <https://ec.europa.eu/futurium/en/content/jobs-and-skills-local-economy-orientation-paper>

4. Rahastamispõhimõte

Kogukulude põhimõte

UIA algatus lähtub kogukulude põhimõttest. ERF kaasrahastab projekti kuni 80% ulatuses kogukuludest. Iga ERFilt toetust saav partner peab eelarve täiendamiseks leidma vähemalt 20% ulatuses avaliku või erasektori vahendeid kas omavahenditest või muudest allikatest. Partnerite panus võib olla rahaline või mitterahaline. NB! Tasustamata vabatahtlik töö ei ole UIA eeskirjade kohaselt toetuskõlblik ja palgalisi töötajaid tuleb käsitada rahalise panusena.

ERFi maksed

UIA maksekava põhineb peamiselt ERFi ettemaksete põhimõttel¹⁴ ja tegelikult kantud kulude põhimõttel (sh kindlamääralsed kulud)¹⁵:

- 90 päeva jooksul pärast toetuslepingu (ja vajaduse korral partnerluslepingu) sõlmimist tehakse (peamisele) linnahaldusasutusele esimene ERFi ettemakse, mis vastab 50%-le ERFi toetusest. Esimene ettemakse sisaldab ka ühekordset summat ettevalmistuskulude katteks (ERF-ilt maksimaalselt 16 000 eurot).
- Teine ERFi ettemakse, mis vastab 30%-le ERFi toetusest, tehakse (peamisele) linnahaldusasutusele pärast vahearuande ja esmatasandi kontrollija poolt auditeeritud projektikulude esitamist ja heakskiitmist. Aruandes sisalduvad kulud peavad ulatuma vähemalt 70%-ni esimesest eelmaksest (mis vastab 35%-le projekti kogueelarvest).
- Kolmas ERFi makse, mis vastab maksimaalselt 20%-le ERFi toetusest (millest on maha arvatud projekti sulgemise ja teadmussiirde kulude katteks makstav ühekordne summa) tehakse (peamisele) linnahaldusasutusele pärast lõpparuande esitamist ja heakskiitmist. See aruanne, mis tuleb esitada hiljemalt kolm kuud pärast projekti lõppkuupäeva, sisaldab esmatasandi kontrollija poolt auditeeritud projektikulude lõpparuannet. NB! Kolmanda osamakse puhul ei kohaldata enam ettemakse põhimõtet, vaid tegelikult kantud ja makstud kulude põhimõtet. Seepärast peavad projektipartnerid tasuma oma kulud projekti rakendamise viimasel etapil eelmaksetena.
- Viimane makse tehakse (peamisele) linnahaldusasutusele pärast lõpliku kvalitatiivse aruande (mis tuleb esitada hiljemalt ühe aasta jooksul pärast projekti lõppkuupäeva)

¹⁴ Kooskõlas Euroopa Komisjoni ja Région Hauts-de-France'i (varem-Région Nord-Pas-de-Calais) piirkonna vahel 2015. aastal sõlmitud delegeerimislepinguga.

¹⁵ Idem

heakskiitmist. Selle makse suurus on maksimaalselt 12 000 eurot (ERF) ning sellest kaetakse projekti sulgemise ja teadmussiiirde etapi kulud.

5. Projekti loomine ja arendamine

5.1. Uuenduslike linnaarengumeetmete partnerlused

UIA projektikonkursi raames võivad taotluse esitada üksnes UIA delegeeritud määruse artiklis 2 määratletud toetuskõlblikud linnahaldusasutused.

UIA projektide raames eeldatakse linnahaldusasutustelt tugevate kohalike partnerlussuhete loomist üksteist täiendavate partneritega. Kõik partnerid peavad olema EList. UIA projekti partnerluses võivad osaleda (peamine) linnahaldusasutus, seotud linnahaldusasutused ja tegevuspartnerid. Laiemad huvirühmad ei ole projekti partnerid, kuid peaksid olema samuti projekti kaasatud.

- **Linnahaldusasutus (või peamine linnahaldusasutus, kui projektitaotluse esitavad mitu linnahaldusasutust koos):** UIA algatuses täidab kesket rolli linnahaldusasutus, kes vastutab kogu projekti üldise rakendamise ja juhtimise eest. (Peamine) linnahaldusasutus sõlmib volitatud üksusega toetuslepingu ja talle laekub ERFi toetus, mis jagatakse partnerite (seotud linnahaldusasutuste ja/või tegevuspartnerite) vahel vastavalt nende rollile ja ülesannetele (ja asjaomasele eelarvele). Ametlike linnastute puhul käsitatakse sellist linnastut, mis hõlmab kõiki selles osalevaid linnahaldusasutusi, ühe linnahaldusasutusena ja UIA projekti raames peamise linnahaldusasutusena.
- **Seotud linnahaldusasutused:** Kõik linnahaldusasutuste ühendused (riiklikud või piirkondlikud linnahaldusasutuste ühendused, territoriaalsed paktid või ühendused jne), millel ei ole ametliku linnastu õiguslikku seisundit, samuti üksikud linnahaldusasutused, kes ei ole sõlminud ametlikku koostöölepingut, kuid soovivad esitada ühise UIA projektitaotluse, märgivad taotlusvormile ühe kohaliku haldusüksuse peamise linnahaldusasutusena ja teised kohalikud haldusüksused seotud linnahaldusasutustena. Seotud linnahaldusasutused vastutavad konkreetsete tegevuste ja nendega seotud väljundite eest. Seotud linnahaldusasutustele eraldatakse osa projekti eelarvest ja nad esitavad asjaomase tegevusega seoses kantud kulude kohta aruandeid. Taotlusvormil tuleb esitada seotud linnahaldusasutuste (sh nende juriidilise seisundi, kogemuste ja pädevuste, kontaktisikute jne) kohta üksikasjalik teave.

- **Tegevuspartnerid:** institutsioonid, asutused, organisatsioonid, erasektori partnerid ja ühendused, kes osalevad aktiivselt projekti elluviimisel. Linnahaldusasutused peavad tegevuspartnerite valikul järgima läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtet. Nad vastutavad konkreetsete tegevuste ja nendega seotud väljundite eest. Tegevuspartneritena saavad projektis osaleda üksnes juriidilised isikud. Konsultatsiooniettevõtted, mille põhitegevuseks on ELi projektide väljaarendamine ja juhtimine, ei saa projektis tegevuspartneritena osaleda.
- **Laiem hulk huvirühmi** peaks samuti osalema projekti kavandamisel ja rakendamisel. Huvirühmade hulka võivad kuuluda institutsioonid, asutused, organisatsioonid ja ühendused. Neil ei ole täita ühtki otsest rolli (ja seega ei ole neil rakenduseelarvet), kuid nad on siiski olulised, sest aitavad kaasa projekti sujuvale ja tõhusale rakendamisele ning tunnevad ühist vastutust projekti õnnestumise eest.

Üksikasjalikku teavet linnahaldusasutuste (vajaduse korral seotud linnahaldusasutuste) ja tegevuspartnerite rolli ja ülesannete kohta leiate UIA suuniste punktist 2.1.

5.2. Projektitegevused

UIA projektide raames toimuvad tegevused koonduvad töopakettidesse ja nendega toetatakse üht või mitut ERFi valdkondlikku eesmärki ja sellega seotud investeerimisprioriteeti, mis on sätestatud kõigi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ühissätete määruse¹⁶ artikli 9 esimeses lõigus ja ERFi määruse artiklis 5.

Seepärast tuleks kasutada eri töopakette, mis on loetletud allpool:

- ettevalmistamise töopakett
- projektijuhtimise töopakett
- kommunikatsiooni töopakett
- rakendamise töopakett
- investeeringute töopakett

Kõik töopakettide liigid, v.a investeeringute töopakett, on UIA projektitaotlustes kohustuslikud.

¹⁶ Ühissätete määrus (EL) nr 1303/2013: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-ET/TXT/?qid=1512142944705&uri=CELEX:32013R1303&from=EN>

Igale projektile määratakse UIA ekspert, kes

- annab nõu ja jagab suuniseid meetme sisu, eelkõige selle uuendusliku sisu kohta;
- abistab dokumentide koostamisel ja sellise väljundi loomisel, mis võimaldaks saadud õppetunde, häid tavasid jms laiemalt jagada;
- seisab hea selle eest, et meede ei kalduks rajalt kõrvale ja seda viidaks ellu kooskõlas heakskiidetud taotlusega.

UIA ekspertide kulud (sh reisi- ja majutuskulud) kaetakse UIA algatuse eelarvest.

Lisateavet UIA projekti töökava ülesehituse ning UIA ekspertide rolli ja ülesannete kohta leiate UIA suunistest.

5.3. Eelarveread ja rahastamiskõlblikud kulud

UIA suuniste kohaselt (vt punkt 4.2) on rahastamiskõlblikud kõik UIA projektide rakendamisega seotud kulutused, mis kirjendatakse asjakohastel eelarveridadel:

- töötajad;
- büroo ja juhtimine;
- reisimine ja majutus;
- välisekspertid ja -teenused;
- seadmed;
- taristu- ja ehitustööd

6. Taotlusprotsess

UIA kolmanda projektikonkursi taotluspakett sisaldab järgmist:

- käesolevad projektikonkursitingimused (saadaval kõigis ELi keeltes);
- tehnilised juhised elektroonilise teabevahetusplatvormi kasutamiseks;
- üksikasjalikud taotluse vormi täitmise juhised (saadaval elektroonilisel teabevahetusplatvormil kõigis ELi ametlikes keeltes).

Taotluse täitmise lihtsustamiseks on saadaval ka taotluse vormi ja kinnituslehe tööversioon (inglisekeelne Wordi dokument).

Lisaks tuleb põhjalikult tutvuda UIA suunistega (saadaval ainult inglise keeles), kus on sätestatud algatuse üldeeskirjad.

Kõik dokumendid on saadaval UIA veebisaidil.

Taotlusprotsess on täiesti paberivaba, kuna kasutatakse UIA elektroonilist teabevahetusplatvormi.

Taotlus koosneb taotlusvormist ja skannitud allkirjastatud kinnituslehest.

Taotlusvormi juurde saab üles laadida ka lisa. See võib olla meetmete kohaldamise ala kaart, graafik, diagramm vms. Lisatava faili tüüp ja suurus on kindlaks määratud teabevahetusplatvormi juhistes. Elektrooniline teabevahetusplatvorm on taotluse esitamiseks avatud hiljemalt üks kuu enne taotluse esitamise tähtaega. Teade selle avamise kohta avaldatakse UIA veebisaidil.

Taotlejatel soovitatakse tungivalt täita taotlusvorm selges inglise keeles, ehkki selle võib esitada ka mis tahes muus ELi ametlikus keeles.

NB! Strateegiline ja rakenduslik hindamine toimub taotlusvormi ingliskeelse versiooni alusel (kui taotlusvorm on esitatud mõnes muus keeles, siis sõlmib alaline sekretariaat selle inglise keelde tõlkimiseks lepingu välise teenuseosutajaga). Alaline sekretariaat ei garanteeri tõlke kvaliteeti. Ka toetusleping, projektijuhtimisega seotud dokumendid, ametlikud aruanded, peamised väljundid ja kogu teabevahetus volitatud üksuse ja alalise sekretariaadiga peavad olema inglise keeles.

Taotlusvormi ja kinnituslehe esitamise lõpptähtaeg on 30/03/2018 14h00 CET.
--

7. Valikumenetlus

Pärast esitamist läbib iga taotlus valikumenetluse, mis koosneb järgmistest etappidest:

1. Toetuskõlblikkuse kontroll
2. Strateegiline hindamine
3. Rakenduslik hindamine

7.1 Toetuskõlblikkuse kontroll

Pärast projektikonkursi sulgumist kontrollib alaline sekretariaat kõigi esitatud projektitaotluste toetuskõlblikkust. Toetuskõlblikkuse kontrolli eesmärk on:

- kontrollida taotlusvormide ja nende lisade vastavust ametlikele toetuskõlblikkuse kriteeriumidele;
- vältida toetuskõlbmatute taotluste edasist hindamist;
- tagada kõigi taotlejate võrdne kohtlemine.

UIA toetuskõlblikkuse kriteeriumid on järgmised:

1. Taotlusvorm on esitatud elektroonilise teabevahetusplatvormi kaudu projektikonkursi tingimustega ette nähtud tähtajaks
2. Taotlusvorm on täielikult täidetud
3. Taotleja on sellise kohaliku haldusüksuse üks linnahaldusasutus, mida määratletakse linnastumise määra alusel linna või eeslinnana ning kus on vähemalt 50 000 elanikku

või

Taotleja on kohalike haldusüksuste linnahaldusasutuste ühendus või rühm, millel on ametliku linnastu õiguslik seisund ja mille elanikest enamik (vähemalt 51%) elab kohalikes haldusüksustes, mida määratletakse linnastumise määra alusel linna või eeslinnana, ning kus on vähemalt 50 000 elanikku

või

Taotleja on kohalike haldusüksuste linnahaldusasutuste ühendus või rühm, millel ei ole ametliku linnastu õiguslikku seisundit, aga kus kõik osalevad linnahaldusasutused (nii peamine linnahaldusasutus kui ka seotud linnahaldusasutused) on kohalikud haldusüksused, mida määratletakse linnastumise määra alusel linna või eeslinnana, ning kus on (peamise linnahaldusasutuse ja seotud linnahaldusasutuste peale) kokku vähemalt 50 000 elanikku

4. Kui ühendusel või rühmal ei ole ametliku linnastu õiguslikku seisundit, on taotluses määratud peamine linnahaldusasutus ja seotud linnahaldusasutused
5. Toetuskõlblikkuse perioodist on kinni peetud: projekti lõppkuupäev vastab projektikonkursi ja algatuse nõuetele
6. Eelarve ülempiirist ja kaasrahastamise põhimõttest on kinni peetud
7. Kõik partnerid (peamine linnahaldusasutus, seotud linnahaldusasutused ja tegevuspartnerid) on ELi liikmesriikidest
8. Taotlust esitavad linnahaldusasutused (peamine linnahaldusasutus ja/või seotud linnahaldusasutused) osalevad sama projektikonkursi raames ainult ühes projektitaotluses

9. Taotlust esitavad linnahaldusasutused (peamine linnahaldusasutus ja/või seotud linnahaldusasutused) ei ole osutunud samas teemavaldkonnas väljaalituks ja saanud toetust mõnel varasemal UIA projektikonkursil
10. Kinnitusleht, mille (peamise) linnahaldusasutuse õiguslik esindaja on nõuetekohaselt allkirjastanud, on elektroonilisele teabevahetusplatvormile projektikonkursi tingimustega ette nähtud tähtjaks üles laaditud.

Kui mõnd eespool esitatud nõuet ei ole täidetud, tunnistatakse taotlus toetuskõlbmatuks ja see jääb edasisest hindamismenetlusest kõrvale.

7.2. Strateegiline hindamine

Toetuskõlblikuks tunnistatud taotlused läbivad strateegilise hindamise, mida teeb välisekspertide komisjon. Strateegilise hinnangu osakaal moodustab 80% kogu projekti hinnangust ja see hõlmab järgmisi kriteeriume:

- Uuenduslikkus (osakaal 40%) – mil määral suudab taotleja näidata, et projektitaotlus on uudne (st seda ei ole ei asjaomasel linnaalal ega ka mujal ELis varem katsetatud ega rakendatud) ja loob tõenäoliselt lisaväärtust?
- Partnerlus (osakaal 15%) – mil määral on peamiste huvirühmade (seotud linnahaldusasutused, tegevuspartnerid ja laiemad huvirühmad) kaasamine projekti elluviimiseks vajalik?
- Mõõdetavus (osakaal 15%) – mil määral on projekti tulemused mõõdetavad?
- Ülekantavus (osakaal 10%) – mil määral saab projekti üle kanda muudesse Euroopa linnapiirkondadesse?

UIA suuniste punktis 3.2.2 on esitatud näitlikud hindamisküsimused iga kvaliteedikriteeriumi kohta.

Välisekspertide komisjon kontrollib ka seda, kas projektid toetavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja ühise strateegilise raamistiku valdkondlikke eesmärke, mis on sätestatud ühissätete määruse artikli 9 esimese lõigus, ja kas nendega lähenetakse kindlakstehtud probleemidele terviklikult ja kooskõlas linnade säästva arengu põhimõtetega. Kui need tingimused ei ole täidetud, võivad Euroopa Komisjon ja volitatud üksus jätta projekti vähese panuse tõttu valikust välja.

Strateegilise hindamise tulemusena koostab välisekspertide komisjon taotluste kohta põhjalikud

hinnangud ja seab taotlused paremusjärjekorda. Kokkuleppel Euroopa Komisjoniga esitatakse teatavat künnist ületavad projektid rakenduslikuks hindamiseks. Strateegilise hindamise protsessi lõpus teavitatakse taotlejaid otsusest (kas taotlus pääseb rakendusliku hindamise vooru).

7.3. Rakenduslik hindamine

Rakenduslikku hindamist teeb alaline sekretariaat ning selle osakaal on 20% kogu projekti hinnangu kaalust.

Rakendusliku hindamise peamine eesmärk on hinnata taotluse kvaliteeti (sh projekti teostatavust, töökava ühtsust ja terviklikkust, kavandatavate juhtimisstruktuuride kvaliteeti, eelarve terviklikkust ja proportsionaalsust ja kavandatavate teavitusmeetmete kvaliteeti).

UIA suuniste punktis 3.2.3 on esitatud näitlikud hindamisküsimused kvaliteedikriteeriumi kohta.

Pärast rakenduslikku hindamist tuleb lõpliku valiku tegemiseks kokku valimiskomisjon, kuhu kuuluvad volitatud üksuse ja Euroopa Komisjoni esindajad. Komisjon annab valitud projektide suhtes lõpliku nõusoleku. Rakendusliku hindamise protsessi lõpus teavitatakse taotlejaid otsusest.

7.4. Hindamise punktisüsteem

Igale kaalutud kriteeriumile antakse punkte vahemikus 1–5, mille alusel arvutatakse projekti keskmine punktisumma.

Üksikasjalikku teavet hindamise punktisüsteemi kohta leiate UIA suuniste punktist 3.2.4.

Punktisüsteemi kohaldamisel ei võeta arvesse mitte üksnes iga projektitaotluse väärtust üksikult võttes, vaid lähtutakse võrdlusest teiste samal projektikonkursil esitatud projektitaotlustega. Seepärast ei esitata taotlejatele, kelle projektitaotlused ei pääsenud rakendusliku hindamise etappi või kelle taotlust lõplikult heaks ei kiidetud, hindamisel antud punktisummat, vaid ainult põhjalikud kommentaarid kõigi hinnatud kriteeriumide kohta.

8. Riigihanked, auditeerimine ja riigiabi

Projekti partnerid, kes siseriiklike riigihankealaste õigusaktide kohaselt vastavad avaliku sektori hankija määratlusele, peavad järgima kohaldatavaid riigihanke-eeskirju.

Projekti deklareeritud kulusid peab auditeerima esmatasandi kontrollija. Sõltumatu esmatasandi kontrollija järelalusotsus peab hõlmama deklareeritud kulude seaduslikkust ja korrektsust, toodete tarnimist ja teenuste osutamist, deklareeritud kulude põhjendatust ning kulude ja tegevuse vastavust ühenduse ja liikmesriigi õigusaktidele. Kuna esmatasandi kontrollija määratakse ametisse ja tema tööd tasustatakse UIA algatusest otse, ei peaks projektipartnerid projektieelarvet koostades kontrollikuluseid (auditikuluseid) ette nägema.

Kõigile siseturul tegutsevatele ettevõtetele võrdsete võimaluste loomiseks peavad heakskiidetud projektid olema kooskõlas riigiabi eeskirjadega, et tagada avaliku sektorite vahendite otstarbekas kulutamine ja vältida turumoonutusi, nagu erasektori vahendite väljatõrjumine, mittetoimivate turustruktuuride loomine või ebatõhusate ettevõtete säilitamine¹⁷. Tuleb hoolikalt jälgida, et uuenduslike linnaarengumeetmete rahastamine ei tooks kaasa konkurentsimoonutusi ega põhjendamatut sekkumist turule. Üldiselt eeldab Euroopa Komisjon, et enamik käesoleva kolmanda projektikonkursi rahastatavaid projekte ei hõlma majandustegevust ega avalda mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele või teeb seda väga piiratud määral.

Euroopa Komisjon rahastab UIA-t Euroopa Regionaalarengu Fondi kaudu (kuni 80% projekti maksumusest) kaudse eelarve täitmise korras. 80% UIA rahastamise ulatuses tuleb kontrollida rahastamise vastavust riigiabi eeskirjadele, et tagada avaliku sektori toetuse maksimaalne positiivne mõju siseturule. Võttes arvesse UIA algatuse uuenduslikku ja avatud iseloomu, mis eeldab, et projektitaotlused tõstavad esile loovaid lahendusi, ja projektikonkursi teemavaldkondi, leitakse, et ELi eelarvevahendite moonutava mõju piiramiseks peaks UIA rahastamise kogusumma teatavas projektis osaleva individuaalse ettevõtte kohta piirduma maksimaalselt 500 000 euroga.

Ülejäänud summa (vähemalt 20% projekti maksumusest) võib katta kas era- või avaliku sektori vahenditest. Kui see kaetakse erasektori allikatest, jääb see osa vahenditest riigiabiõiguse kohaldamisalast välja. Kui aga projekte, mis hõlmavad majandustegevust, st kaupade ja teenuste pakkumist turul, rahastatakse osaliselt liikmesriigi avaliku sektori vahenditest, tuleb sellised projektid kavandada viisil, mis tagab, et kõik avaliku sektori maksed on riigiabieeskirjadega kooskõlas kõigil

¹⁷ Täpsemaid juhiseid riigiabi mõiste kohta vt komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719(05)&from=EN)

tasanditel, st nii projekti või rajatise omaniku, ehitaja ja/või käitaja tasandil. Sellisel juhul peab avaliku sektori rahastamine olema kooskõlas vähese tähtsusega riigiabi määrusega või tingimustega, mis on sätestatud üldises grupierandi määruuses või otsuses üldist majandushuvi pakkuvate teenuste kohta.

Üksikasjalikku teavet riigihangete ja riigiabi kohta leiate UIA suuniste punktidest 4.4.6 ja 4.4.7.

9. Kust saada teavet ja abi

Alalise sekretariaadi töötajad aitavad taotlejaid kõigis projektikonkursi jooksul tekkida võivates tehnilistes küsimustes. Kontaktandmed leiate UIA veebisaidilt.

Alaline sekretariaat korraldab ka neli taotlejate seminarit Euroopa eri linnades. Taotlejate seminaride toimumise kuupäevad ja kohad leiate UIA veebisaidilt jaotisest „Events“ („Sündmused“).

Lisaks korraldatakse veebiseminare, kus käsitletakse konkreetseid projektide väljatöötamise ja esitamisega seotud küsimusi. Veebiseminaride toimumise kuupäevad ja teemad leiate UIA veebisaidilt jaotisest „Events“ („Sündmused“).

10. Olulised kuupäevad

- 15/12/2017 – Kolmanda projektikonkursi algus
- 01/2018 – 02/2018 – Taotlejate seminarid ja veebiseminarid
- 30/03/2018 – Taotlusvormide esitamise tähtaeg
- 10/2018 – Projektide heakskiitmise lõppotsuse tegemise esialgne kuupäev
- 11/2018 – Heakskiidetud projektide esialgne alguskuupäev

Ootame teie projektitaotlusi!